

Rättvisa i konflikt

diakonia

MÄNNISKOR SOM FÖRÄNDRAR VÄRLDEN

Omslagsfoto: Joakim Roos/ Moment Agency

Nzigire Mwa Shekeza bor i byn Budodo i östra Kongo. Hon är en av många kvinnor som drabbats av våldet där. Idag är hon vice ordförande i den lokala radioklubben och har vänt sina erfarenheter till engagemang. "Jag intervjuar andra kvinnor och pratar i radio om bland annat sexuellt våld i familjen och samhället. Tack vare radioklubben har jag fått veta vilka rättigheter jag har, och nu kan jag ge tillbaka något av det goda till andra", säger hon.

Rättvisa i konflikt

Det finns inga samhällen som är fria från konflikter. Men när man försöker lösa motsättningar med våld drabbas alltid de mest sårbara; de fattiga, kvinnor och barn. Det pågår konflikter i ett stort antal av de länder där Diakonia arbetar. Tillsammans med våra samarbetsorganisationer kämpar vi för att mänskliga rättigheter ska respekteras i dessa situationer.

Konkret handlar det till exempel om arbete mot våld och för kvinnors rättigheter på Kongos landsbygd, för småbrukares rätt till sin jord i Colombia eller för fiskares rätt att försörja sig trots ockupationen i Gaza.

Diakonia vill också sätta sökarljuset på svenska och europeiska företags delaktighet i konfliktsituationer och på staters ansvar för att skydda människor. Konflikterna ser ut att vara långt borta från oss men de är ofta närmare än vi tror. Varor vi köper kommer från våldsdrabbade områden, svenska vapen används i konflikter som drabbar civilbefolkningar. Världen är inte så stor och våra liv hänger samman med dem vars rättigheter kränks.

Inom kyrkorna är vi vana vid att tala om försoning och förlåtelse. I konfliktsituationer är detta mycket laddade ord - särskilt när vi betraktar dem ur de drabbades synvinkel. Det finns ingen enkel väg från konflikt till försoning. Försoning kan aldrig tvingas fram, men när sanningen kommer i dagen och rättvisa skipas, då skapas förutsättningar för fred och försoning. Diakonias samarbetsorganisationer kan, under och efter konflikter, göra detta viktiga och svåra arbete.

Genom att arbeta för rättvisa och sanning i konfliktsituationer blir evangeliets ord verklighet för människor. Sanningen ska göra er fria!

Du kan göra skillnad genom att stödja Diakonias kampanj RÄTTVISA I KONFLIKT. Då stödjer du eldsjälarna i vårt nätverk som outtröttligt arbetar för ett värdigt och rättvist liv för dem som drabbas hårdast.

Gör något bestående! Ge din gåva på PG 90 33 04-4 eller bli Förändringsfadder och stöd Diakonias arbete för en rättvisare värld via autogiro varje månad.

Bo Forsberg
Generalsekreterare, Diakonia

Christina hjälpte Josephine att komma till Groupe Jeremie. Där fick hon reda på vilka rättigheter hon har och möjligheten att utbilda sig. Idag har hon en egen försörjning och möts av respekt istället för slag och hårda ord av sin man.

Foto: Joakim Roos/ Moment Agency

Josephine Katumwa, Kongo Kinshasa

Josephine Katumwa är 46 år och bor i östra Kongo. Hon berättar att hennes giftermål handlade om kärlek från första ögonkastet. Josephine och hennes man har idag sex barn tillsammans. Men på den traditionella och extremt fattiga landsbygden är misshandel av kvinnor utbredd. Under flera år slog Josephines man henne varje dag. På hennes armar syns flera ärr.

Ett av världens största problem är våld mot kvinnor. I konflikttrubbade områden är våld inom familjen än mer vanligt. Krig brutaliserar samhällen.

En dag medan Josephine misshandlades kom hennes granne, Christina M'ngaboyeka, till hennes hjälp. Christina är medlem i människorättsorganisationen Groupe Jeremie, som stöds av Diakonia. Groupe Jeremie har utbildat och organiserat så kallade barfota-jurister. På landsbygden där befolkningen har liten kunskap om lagar och rättigheter möts grupper regelbundet. Där lär man sig om sina rättigheter, om demokrati, om jämställdhet och om hur man ska kämpa

”Sedan jag började jobba känner jag mig som en del av samhället”

för allt detta. Josephine anmälde sig till en annan av Groupe Jeremies utbildningar, där kvinnor lär sig att tillverka tvål, sälja den på marknaden och därmed få en egen inkomst och större inflytande i familjens och byns ekonomi.

”Sedan jag började jobba känner jag mig som en del av samhället. Min man har slutat misshandla mig. Mina barn respekterar mig och blir så glada för de saker jag kan köpa till dem. För första gången i mitt liv är jag stolt över mig själv”, säger Josephine. Hennes dröm, säger hon, är att hon ska ha råd att skicka alla sina barn till skolan så att de lär sig sina rättigheter, blir respekterade och lär sig respektera andra.

Gloria från OFP har varit ett stöd för Elisabet ända sedan dagen då hon förlorade sin son.

Foto: Gustav Arvidsson

Elisabet, Colombia

Konflikten i Colombia är gammal och står mellan staten, gerillagrupper och knarkkarteller. Främst handlar det om inflytande över knarkhandeln och om tillgång till mark. Men ytterst om vanliga människors öde.

Diakonias samarbetsorganisationer är i en mycket farlig situation då de arbetar för mänskliga rättigheter.

”Tillsammans är vi starka”, säger Gloria och lägger armen om Elisabet. I tre år har Elisabet känt styrkan i att slippa vara ensam. Ända sedan dagen då hennes son Luis Albeiro försvann har Gloria funnits där med sin arm, sina tröstande ord och all praktisk hjälp.

Luis Albeiro var bara 23 år när han föll offer för paramilitärerna. Han torterades, stympades och slängdes i floden. När polisen inte ville leta efter honom, och när myndigheterna saknade intresse av att döma de skyldiga, då fanns Gloria och Diakonias partner OFP där, stöttade och ställde krav på staten.

Ett hundratal kvinnor från OFP klädde sig i svart och gick ut och knackade dörr. Ledtrådarna ledde dem till Luis Albeiros kropp. Idag sitter tre män i fängelse för mordet. ”Jag känner stor sorg”, säger Elisabet. ”Men inget hat.” Hon låter blicken försvinna i fjärran och berättar om smärtan hon känner. Om saknaden. Och om hur viktigt stödet från OFP har varit. ”För dem som har förlorat en nära anhörig är det viktigt att man hittar kroppen, så att de får sörja färdigt. Och det är viktigt att de skyldiga döms”, säger Gloria.

OFP hjälper tusentals kvinnor att hävda sin rätt, att sätta press på polisen och myndigheterna. ”Varje söndag åker vi och hälsar på Luis Albeiro på kyrkogården”, säger Elisabet. ”För vi vill inte att han ska vara ensam där.”

Försoning är inte alltid möjlig men man kan skapa förutsättningar genom att skipa rättvisa och ge röst åt dem som kränkts i en konflikt.

OFP - Organización Feminina Popular

Gudstjänst

Välkommen att använda detta gudstjänstmaterial i sin helhet eller i valda delar. Här finns texter för gemensam läsning och sånger att sjunga. Alla texter, och mer därtill finns att ladda ner från Diakonias hemsida, diakonia.se/kampanj. Där finns också ett helt förslag till en gudstjänst där texter från kampanjens porträttblad vävs samman med sånger och växelläsningar. Porträttbilder och sångtexter kan med fördel laddas ner och projiceras på väggen. Tomas Boström har tagit fram idéer och texter.

Inledningsord

Det kan vara en kyrkklocka eller en trumma som kallar folket samman. Eller ett rop, ett sms, en utmaning på facebook, en nöd, ett engagemang, en längtan eller bara det att man var i närheten och inte hade något annat speciellt för sig. Som händerna skyddar det lilla axet i Diakonias logotype, vill också denna gudstjänst uttrycka delaktighet och tjänst.

Bibelläsning

När såg vi dig hungrig och gav dig mat, eller törstig och gav dig att dricka? När såg vi dig hemlös och tog hand om dig eller naken och gav dig kläder? Och när såg vi dig sjuk eller i fängelse och besökte dig? Matteus 25:37

Bön

Medan hela världen hungrar och törstar efter rättfärdighet är detta frågor vi fortfarande ställer. Inför de hemlösa och utsatta frågor vi oss samma sak. Välsigna vårt mod att se dig i den allra minste och gå dig till mötes. Amen.

Välsignelse

I: Vi bär ett ax i våra kupade händer.
II: Vi bär ett frö till något nytt, till en delaktighet och rättvisa.

I: Vi bär ett ax i våra kupade händer.
II: Vi bär ett liv som kämpar, vill, skapar, söker sitt uttryck.

I: Vi bär ett ax i våra kupade händer.
II: Vi bär en dröm om en jord där fred och försoning vill växa.

I: Vi bär ett ax i våra kupade händer.
II: Gud, du som är över oss, du som är under oss, du som är mitt ibland oss, välsigna och beskydda hela livet.

I/ II: Amen.

Kom

Sjungen förbön

Försångare:

1. Till ett liv,

ett liv som kämpar.

Alla:

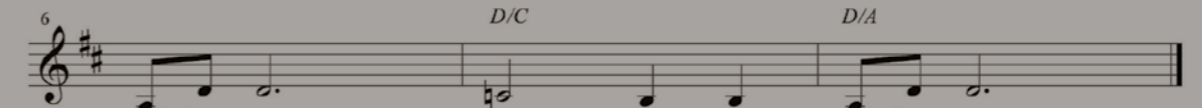
Till ett liv.

ett liv som kämpar.

F:

Kom med din

fri - het!

F:

Kom med din

fri - het!

Text: Tomas Boström

2.

F: Till en värld, en värld som lider
A: Till en värld, en värld som lider
F: Kom med försoning!
A: Kom med försoning!

3.

F: Till den mänska som förtvivlar
A: Till den mänska som förtvivlar
F: Kom med din tilltro!
A: Kom med din tilltro!

4.

F: Till de barn som har gömts undan
A: Till de barn som har gömts undan
F: Kom med din kärlek
A: Kom med din kärlek

Gud över allting

En sång från Kongo Kinshasa

Försångare: Alla:
Gud är ö - ver allt! Gud är ö - ver

F:
allt! Ani - ma! Gud är ö - ver allt!

A:
Gud är ö - ver allt Ani - i - ma!

Originaltitel: Anima Lele
Svensk text: Tomas Boström

1.	2.	3.
Gud är över allt!	Gud är över allt!	Anima lele!
Gud är över allt! Anima!	Gud är över allt! Anima!	Anima lele! Anima!
Gud är över allt!	Gud är över allt!	Anima lele!
Gud är över allt! Anima!	Gud är över allt! Anima!	Anima lele! Anima!
Gud är över allt!	Gud är över allt!	Anima lele!
Gud är över allt! Anima!	Gud är över allt! Anima!	Anima lele! Anima!

Kongo Kinshasa

Bakom det finstilta

Med största sannolikhet håller du en liten bit Kongo Kinshasa i handen flera gånger varje dag.

I mobiltelefonen finns den mineral landets mark levererar. Coltan. Mineraldillgångarna i Kongo Kinshasa gör landet till ett av världens rikaste och folket till ett av världens fattigaste. Och mest konfliktskygda. Under många år härjade det krig som brukar kallas Afrikas Världskrig. Sedan 2004 är det formellt fred, men konflikten fortsätter att blossa upp. Miljoner människor, främst civila – barn och kvinnor, har fått sätta livet till i denna fruktansvärda härdsmälta. Rivalitet mellan olika folkgrupper anses vara en av anledningarna till krigen, men landets oerhörda naturtillgångar förlänger dagligen konflikten.

Girighet och korruption underminerar landet. Snillrika handelsvägar vill få oss att tro att vi ”slipper” befatta oss med de mineraler som ger näring till krig och förtryck. Men de finns där – i din hand. Hela tiden. Ett lands fruktansvärda historia – ett folks rädsla och förtvivlan – möjliggör dina samtal, ditt sms:ande, din tillgänglighet. Att mobiltelefonerna blir mindre och mindre vet vi. Den globala världen krymper också. I din hand.

Diakonias arbete

Genom Diakonias konflikt- och rättvisearbete vill vi möjliggöra spridandet av kunskap för ett samhällsbygge som tar de utsattas problem och frågeställningar på allvar.

Genom ett långt och förtroendefullt engagemang i Kongo Kinshasa kan Diakonia, tillsammans med sina samarbetsorganisationer, vara en röst för dem som ingen säger sig vilja lyssna på, en juridisk resurs i tvister som kan röra en ensam familjeförsörjares lilla markbit som exproprierats, en fortsatt viktig samtalspartner och kreatör för en öppnare dialog mellan den enskilda människan och landets olika myndigheter.

Palestina

Bakom det finstilta

Det kan verka som en ödets ironi att tillverkningen av nycklar sker i Palestina, i en illegal bosättning, bakom den mur som snart skär sönder hela Västbanken. En svensk nyckelfabrik i en stängd värld, i en låst position. Många palestinier bär, sedan länge, en nyckel i en kedja runt halsen. Nyckeln till det hem de tvingades lämna när deras land ockuperades, nyckeln till det hus de blev bestulna på, nyckeln till den trygghet de fortfarande är på flykt ifrån, nyckeln till den frihet de kunde kalla "sin egen".

Situationen i Israel/Palestina är omöjlig att riktigt få grepp om. Konflikterna har så många och djupa rötter att enkla analyser som orsak och verkan, verkar ha spelat ut sin roll. Vilket inte tragedin har gjort. Ständigt nya motsättningar och en fredsprocess som aldrig riktigt har modet att ta avgörande steg kan få en hel värld att hålla andan.

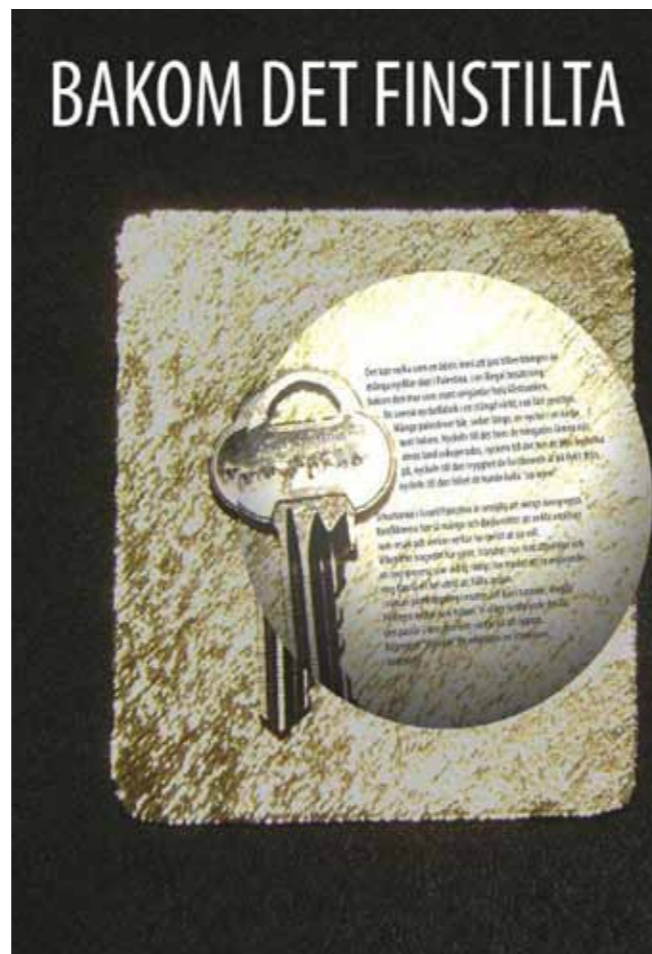
I väntan på en öppning i muren, ett ljus i tunneln, dinglar frihetens nyckel runt halsen. Vi söker fortfarande det lås den passar i, den dörr som väntar på att öppnas. Begreppet "låst läge" får onekligen en ytterligare innebörd.

Diakonias arbete

Genom Diakonias konflikt- och rättvisearbete vill vi verka för fred och respekt för internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter i Israel och de ockuperade palestinska territorierna.

Det pågår en humanitär kris i de palestinska territorier som Israel ockuperar. Ockupationen begränsar palestinernas rörelsefrihet i sitt eget land. Det försvårar för palestinier att arbeta, driva företag, genomföra utbildning eller få nödvändig sjukvård. Korrupktion och bristande respekt för mänskliga rättigheter inom den palestinska administrationen på Västbanken och Hamas-styret i Gaza försvårar ytterligare det dagliga livet för folket.

Diakonia har samarbetsorganisationer både på den israeliska och palestinska sidan. Bland våra samarbetsorganisationer finns

både sekulära, kristna, judiska och muslimska organisationer. Våra samarbetsorganisationer arbetar på många olika sätt för att förbättra situationen för de fattigaste och mest utsatta palestinerna. Kvinnors, barns och funktionshindrades rättigheter är prioriterade områden. Diakonia stödjer våra samarbetsorganisationers arbete för en fredlig lösning på konflikten i Israel/Palestina. Israeliska och palestinska organisationer jobbar tillsammans för att sprida kunskap om och dokumentera brott mot internationell humanitär rätt.

Som Olivträd

En sång från Palestina

1. Ett o - liv - träd väx - er här med röt - ter i min mark.
Och i kär - lek och med fred så vä - xer det sig starkt.
Kom nu al - la vän - ner och dansa, dan - sa li - vets dans.
Kom och sätt er un - der o - liv - en, sjung o - li - vens sång!

Originaltitel: The Olive Tree
Text & musik: Rima Nasir Tarazi
Svensk text: Tomas Boström

2.
Solen målar kvistarna i silver på nåt vis när dom rör sig sakta, så fint i vårens bris.
Kom nu alla vänner... | 3.
Varje dag så växer vårt träd så vackert i sin prakt. Någon vårdar, någon vattnar, någon håller vakt.
Kom nu alla vänner... | 4.
När oliven skördas tar jag frukten i min hand och jag bär en smakrik frukt som bär mitt eget land.
Kom nu alla vänner... | 5.
Som olivträd växer här så växer du och jag. Rötter djupt i jorden och en skörd oss väntar någon dag.
Kom nu alla vänner... |
|--|---|---|---|

Santo, Santo, Santo

Folksång från Latinamerika

San - to, san - to, sant - to! Ja,
li - vet är fantas - tiskt och hjärt - tat i den
puls det har fått vet att det är gott.

Svensk text: Tomas Boström

Santo, santo, santo!
Ja, livet är fantastiskt
och hjärtat i den puls det har fått
vet att det är gott.

Colombia

Bakom det finstilta

Till frukost brer du kanske en bit av Colombia på din smörgås.

Vi har vant oss vid informationen om att urskogar skövlas. Vi har också hört vad detta får för konsekvenser för miljö och livsvillkor. Det är långt borta, men ändå har oron krupit oss in på bara skinnet. In i våra kylskåp. Det som händer idag, vad får det för konsekvenser nästa år eller för nästa generation?

En av de stora anledningarna till den hänsynslösa avverkningen är vår efterfrågan på light-produkter. Medan vi väljer att äta så lätt som möjligt faller paranötsträden tungt. Urskogen utarmas i jakt på den optimala avkastningen. Livets lungor får allt mindre att säga till om när den globala syreproduktionen blir bestulen på en av sina viktigaste förutsättningar. Småbönder som tidigare kunde försörja sig själva, tvångsförflyttas i skuggan av Colombias konflikt och marken tas över av plantager.

Man vill gärna tro att svenska mejerier framställer produkter som mjölkats fram när korna kommit hem från våra gröna marker. Det är den bild vi vårdar på hornhinnan. Verkligheten är en annan. Vårt lands stora och namnkunliga mejerier importerar oerhörda mängder palmolja från exempelvis Colombia bara för att vi ska ha 436 olika light-varor att välja emellan i mejeridisken. Det är kanske läge för ett förtydligande: "Light" står inte för "ljus".

Att producera och exportera palmolja är en av de mest inkomstbringande alternativen. Fler och fler anpassar före detta skog och mer traditionell åkermark till våra frukostbord.

Diakonias arbete

Genom Diakonias konflikt- och rättvisearbete vill vi stärka arbetet för mänskliga rättigheter i Colombia och därmed också lägga grunden för en varaktig fred i ett land som länge präglats av inre konflikter och motsättningar.

På gräsrotsnivå arbetar vi, tillsammans med våra samlingsorganisationer, för att genomsyra alla samhällsskikt och visa på betydelsen av rättvisa, långsiktiga, solidariska och

miljömedvetna ställningstaganden i vardagens alla livsfrågor.

Tre gånger har bönderna tvingats bort från sina åkrar. Först kom paramilitärerna, sedan knarkmaffian och nu senast det mäktiga palmoljebolaget med stöd av kravallpolis.

För Colombias bönder är marken så mycket mer än bara lite jord. Den är historia, kultur, tradition. Marken är liv – ett liv som Diakonia med sitt arbete för fördjupad kunskap, delaktighet och demokrati verkar för att landets befolkning återigen ska få förvalta.

Aktivitetstips

Ibland är det bättre att låta människor uppleva med alla sinnen än att bara prata. Med enkla övningar kan man öppna upp för insikter och en djupare kunskap. Här är ett exempel på pedagogiska övningar som väcker frågor om rättvisa och konflikt. Mer finns på diakonia.se

Win-win

Den här övningen är en bra inledning till att prata om konflikter och varför de uppstår. Syftet med övningen är att visa på konflikter i världen genom att gestalta en liten konflikt.

Om man inte använder diskussionsmaterialet går den här övningen också att använda som en isbrytare för att ge ny energi till en föreläsning eller workshop.

Tema: Konflikt
Ålder: 14 år och uppåt
Tid: 10–15 min
Typ av övning: Introduktionsövning/diskussionsövning
Material: Inget material behövs

Instruktioner till ledaren: Deltagarna behöver vara jämna par. Är man inte det kan man välja ut eller fråga efter en frivillig att vara observatör. Använd dig gärna av ord som associerar till tävling under hela övningens gång utan att faktiskt säga att det är en tävling.

Instruktioner till deltagarna: Be deltagarna ställa sig i två rader mitt emot varandra. Rita upp en fiktiv linje mellan de två raderna och be deltagarna att ta i hand med den som står mitt emot. På så vis vet alla vem deras motståndare är. De kan fortsätta hålla i handen på den på motsatt sida medan ledaren förklarar vad som kommer att hända.

Instruktionerna är att de på den ena sidan om linjen har som mål att få över sin motståndare på sin sida om linjen, de

på den andra sidan har målet att få över sin motståndare till sin sida. När alla har förstått säg: Klara, färdiga, gå!

Instruktioner till ledaren: För ett samtal med deltagarna om vad som hände. Var det några som lyckades? Ibland försöker alla med samma taktik, att med våld försöka få över den andra. Då kan det vara intressant för deltagarna att få en chans till. Säg i så fall att samma uppgift gäller men att man nu måste prova en annan taktik än den man använde sist.

Instruktioner till deltagarna: Har du en observatör är det nu den personens uppgift att berätta vad den har sett.

- Fanns det olika metoder för att genomföra uppgiften?
- Var det några som var mer framgångsrika än andra?
- Var det några personer som lyckades med uppgiften?
- Hur hade du gått tillväga om du var i deras situation?

För sedan ett samtal med alla i gruppen om vad som hände.

- Hur kom det sig att många började med att använda våld?
- Hur kändes det att lyckas med uppgiften?
- Hur kändes det att inte lyckas?
- Gjorde någon en kompromiss?
- Struntade någon i sin egen vinning för att undvika konflikt?
- Finns det något sätt att lösa detta så att alla blir nöjda? Det fredligaste är förstås att båda får som de vill, precis samtidigt. Man byter sida.

Samtala sedan om parallellerna till konflikter i världen. Finns det några? Kan man lära något av den här enkla övningen gällande internationella konflikter?

Instruktioner till ledaren: Exempel på vad man kan lära: Lyssna på sin motståndares önskemål, försöka hitta nya sätt att lösa konflikten och tänka utanför normen. Ofta är de sätten effektivare än våld och skapar också en varaktigare fred mellan parterna.

Hur gör våra pengar nytta?

Diakonias samarbetsorganisationer har stor kompetens och stor möjlighet att göra nytta för utsatta människor, inte minst i konfliktsituationer. De har analysen, nätverken, de lokala kontakterna, förtroendet och möjligheterna – men de saknar ofta pengar. De medel som Diakonia kan förmedla gör stor skillnad direkt för de som drabbas av orättvisor.

Kommer pengarna fram?

Diakonia har en välfungerande organisation som granskar samarbetsorganisationernas budgetar och resultat in till minsta krona. Diakonia har så kallat 90-konto vilket är en kvalitetsgaranti och Diakonia står under kontroll av SIDA. Mindre än tio procent av Diakonias omsättning används till administration vilket är mycket lågt jämfört med andra organisationer, men tillräckligt mycket för att garantera att vi genomför revision och kontroll på ett bra sätt. Dessutom används våra insamlade pengar till egeninsats i SIDA-finansierade projekt vilket betyder att varje insamlad hundralapp blir en tusenlapp i arbetet hos våra samarbetsorganisationer.

Hur kan församlingar och enskilda i Sverige bidra till detta arbete?

Gör något! Bjud in nya människor till er församling genom att ordna aktiviteter som både uppmärksammar temat och som syftar till insamling. Att samla in pengar för något bra och att arbeta tillsammans ger så mycket tillbaka i form av glädje och nya kontakter.

- Ta upp en kollekt i samband med en temagudstjänst om RÄTTVISA I KONFLIKT.
- Gör en insamling vid Valborgselden eller vid andra utåtriktade evenemang i församlingen.
- Gör en värkonsert med olika körer och solister, kanske någon lokal kändis vill ställa upp för Diakonia.
- Gör en loppmarknad. Tänk att det som ligger och tar plats på en vind kan bli till pengar som förändrar livet för människor.

Bli Förändringsfaddrar! Då bidrar en givare varje månad till Diakonia genom autogiro. För oss är de pengarna särskilt viktiga eftersom de är kostnadseffektiva och långsiktiga. Din uppgift kan vara att uppmuntra, dela ut foldrar och berätta om möjligheten om autogiro. Du kan beställa material för rekrytering av Förändringsfaddrar via vår webb eller telefon 08-453 69 31.

Godhet och trofasthet möts,
fred och rättvisa omfamnar varandra.

Trofasthet spirar ur jorden,
rättvisa blickar ner från himlen.

Herren själv ger allt gott,
vårt land ger sin gröda.
Rättvisa går framför honom,
fred och välgång i hans spår.

Ps 85:11-14

